

LIBRIS

We know
books

LUCIAN PRICOP

NICOLAE BOARU

**DICȚIONAR
DE
NEOLOGISME**

Prefață de Acad. Mircea Malița

EDITURA CARTEX
București

pref. = prefix
prep. = prepoziție
psih. = psihologic
rel. = religie
rus. = rusă
s. = substantiv
s. f. = substantiv feminin
s. m. = substantiv masculin
s. m. f. = substantiv masculin și feminin
s. n. = substantiv neutru
sp. = spaniolă

spec. = în special
stat. = statistică
suf. = sufix
tehn. = tehnică
tip. = tipografic
tv. = televiziune
v. = vezi
vb. intrans. = verb intransitiv
vb. refl. = verb reflexiv
vb. tranz. = verb tranzitiv
zool. = zoologie

A

Abajur *s. n.* Dispozitiv de metal, de sticlă, de hârtie etc. care protejează ochii de lumina unei lămpi sau care îndreaptă razele într-o anumită direcție, (fr. abat-jour)

Abandon *s. n.* 1. Părăsire a familiei, a copiilor. 2. Părăsire a unui bun sau renunțare la un drept. 3. Renunțare la continuarea participării într-o probă sportivă, (fr. abandon)

Abandona *vb.* I. 1. *tranz.* A părăsi pe cineva; a renunța la ceva. 2. *tranz., intrans.* A renunța la continuarea participării într-o probă sportivă, (fr. abandonner)

Abate, *vb.* III. 1. *tranz., refl., intrans.* A (se) îndepărta (de la o direcție stabilită, fig. de la o normă fixată, de la o linie de conduită etc.). A (se) opri în treacăt undeva sau la cineva (părăsind drumul inițial). 2. *refl.* A se produce un cataclism natural, o nenorocire etc. 3. *refl. și intrans.* A i se năzări cuiva ceva. 4. *tranz.* A întrista, a deprima, a descuraja, (lat. abbattere, fr. abatre)

Abator *s. n.* Ansamblu alcătuit din clădirile, instalațiile, terenul etc. unde se taie vitele destinate consumului și se prelucrează carnea proaspătă, (fr. abattoir)

Abces *s. n.* Acumulare de puroi cauzată de microbi sau paraziți, (fr. abces)

Abdica *vb.* I. *intrans.* A renunța la tron. (Fig.) A renunța la ceva (din cauza

greutăților), (fr. abdiquer, lat. abdicare)

Abdomen *s. n.* Parte a corpului, între torace și bazin, în care se găsesc stomacul, ficatul, pancreasul, splina, rinichii și intestinele, (fr., lat. abdomen)

Aberant, *-ă adj.* 1. Care se abate de la tipul normal sau corect. 2. Absurd, (fr. aberrant, lat. aberrans, -ntis)

Aberație *s. f.* 1. Abatere de la ceea ce este normal sau corect. 2. Ceea ce este inadmisibil; absurditate, (fr. aberration, lat. aberratio)

Abraziv, *-ă adj.* (Corp dur, material etc.) care roade prin frecare, (fr. abrasive)

Abrevia *vb.* I. *tranz.* A prescurta un cuvânt, un titlu; a nota ceva printr-un simbol, printr-o siglă, (lat., it. abbreviare)

Abroga *vb.* I. *tranz.* A anula o lege, o dispoziție oficială, (lat. abrogare, fr. abroger)

Abrupt, *-ă adj.* 1. (D. povârnișuri, prăpăstii etc.) Accidentat. 2. Fig. (D. stil) Fără legătură, inegal, (fr. abrupt, lat. abruptus)

Abrutiza *vb.* I. *tranz., refl.* A-și pierde însușirile morale, specific umane; a deveni insensibil; a (se) îndobitoci, a (se) dezumaniza, (fr. abrutir)

Absent, *-ă adj.* 1. Care lipsește. 2. Fig. Neatent; distrat, (fr. absent, lat. absens, -ntis)

Absenta *vb.* I. *intrans.* (D. persoane) A lipsi, (fr. (s)'absenter, lat. absentare)

Absolut, -ă I. *adj.* 1. Independent de orice condiții și relații, nesupus niciunei restricții, fără limite; necondiționat, perfect, desăvârșit. 2. (D. fenomene social-economice, în legătură cu noțiuni de creștere sau de scădere cantitativă) Considerat în raport cu sine însuși și nu în comparație cu alte fenomene asemănătoare; aflat pe treapta cea mai înaltă. Adevăr ~ = adevăr care nu poate fi negat. II. *adv.* (Servește la formarea superlativului) Cu desăvârșire; exact, întocmai, perfect, (lat. absolutus, fr. absolut)

Absolvi *vb.* IV. *tranz.* 1. A termina un an școlar, un ciclu sau o formă de învățământ. 2. A scuti pe cineva de pedeapsă; a ierta (germ. Absolvieren, lat. absolvere)

Abstinent, -ă *s. m. f.* Persoană care își impune restricții de la mâncare, băutură, satisfacerea unor necesități fiziologice etc., (fr. abstinent, lat. abstinent, -ntis)

Abstractizare *s. f.* Operație a gândirii prin care se desprind și se rețin unele dintre caracteristicile și relațiile esențiale ale obiectului cercetării; abstracție. Trecere de la concret la abstract. (abstractiza)

Abstracție *s. f.* Abstractizare; (concr.) lucru abstract. A face ~ de... = a nu lua în considerare; a ignora, (fr. abstraction, lat. abstractio, -nis)

Abstracționism *s. n.* Curent în artele plastice europene, a cărui trăsătură dominantă o constituie încercarea de a elimina din reprezentarea operei de artă orice referire la realitățile exterioare, ideile și sentimentele fiind redată prin pete de culoare sau prin figuri geometrice; artă abstractă, (fr. abstractionnisme)

Abstracționist, -ă I. *adj.* Care aparține abstracționismului, referitor la abstracționism. 2. *s. m. f.* Adept al abstracționismului, (fr. abstractionniste)

Absurd, -ă I. *adj.* Contrar gândirii logice; ignorarea legilor naturii și ale societății, contrar bunului-simț; ilogic. 2. *s. n.* Ceea ce este absurd (1), (fr. absurde, lat. absurdus)

Abundent, -ă *adj.* Care este în cantitate mare; bogat, îmbelșugat, (fr. abondant, lat. abundans, -ntis)

Abundență *s. f.* Cantitate mare, belșug, bogăție, prisos, (fr. abondance, lat. abundantia)

Abuz *s. n.* 1. Încălcare a legalității; (concr.) faptă ilegală. 2. Întrebuințare fără măsură a unui lucru. 3. Consum exagerat de mâncare, băutură, țigări etc., (fr. abus, lat. abusus)

Abuza *vb. intrans.* 1. A folosi ceva în mod excesiv. 2. A comite nedreptăți, incorectitudini, profitând de o anumită situație, (fr. abuser)

Academic, -ă *adj.* 1. Care ține academie, privitor la academie. 2. Distins, solemn; exagerat de corect; convențional. Stil ~ = manieră în artă în care subiectul este tratat în genul studiilor de școală de artă academică (1); stil sobru, corect, științific, convențional și rece, (fr. académique, lat. academicus)

Acalmie *s. f.* Încetare temporară a mișcării vântului sau valurilor. Fig. Răstimp de liniște în cadrul sau după o perioadă frământată, (fr. accalmie)

Accesibil, -ă *adj.* La care se poate ajunge ușor; care este la îndemâna cuiva; care poate fi ușor procurat; care se poate înțelege ușor, (fr. accessible, lat. accessibilis)

Accesibilitate *s. f.* Însușirea de a fi accesibil, (fr. accessibilité, lat. accessibilitas, -atis)

Accesoriu, -ie I. *adj.*, *s. n.* (Obiect, piesă, dispozitiv) care constituie un element secundar, anex, incidental, complementar. 2. *adj.* (D. drepturi, cereri etc.) Secundar în raport cu alt drept sau altă cerere, dar legat de acestea și supunându-se, ca atare, unor condiții de fond și de procedură comună, (fr. accessoire, lat. accessorius)

Accidental, -ă *adj.* Întâmplător. Secundar, neesențial, (fr. accidental)

Acid, -ă I. *s. m.* Substanță chimică acra și cu miros înțepător, care înroșește hârtia albastră de turnesol și, care, în combinație cu o bază, formează o sare. 2. *adj.* (Fig.) Cu proprietățile unui acid (1); cu gust acru, înțepător. 3. *adj.* Sarcastic, (fr. acide, lat. acidus)

Aciditate *s. f.* Atitudine sarcastică, (fr. acidité, lat. aciditas, -atis)

Acosta *vb.* I. 1. *intrans.* A apropia o navă de o altă navă, de țârm, de chei etc. 2. *tranz.* Fig. A aborda pe cineva, (fr. accoster)

Acostament *s. n.* Fâșie laterală de-a lungul unei șosele, situată între partea carosabilă și șanț, (fr. accotement)

Acredita *vb.* I. *tranz.* 1. A numi un reprezentant diplomatic permanent (ambasador, ministru plenipotențiar) într-o țară străină. A împuternici o persoană într-o anumită calitate, (fr. accrediter)

Acroșa *vb.* I. *tranz.* 1. A atârna, a agăța, a prinde. 2. (Sport.) A intercepta mingea în aer. A opri pucul la hochei, (fr. accrocher)

Activa *vb.* I. 1. *intrans.* A desfășura o activitate susținută. 2. *tranz.* A intensifica o activitate, un proces, (fr. activer)

Acupunctură *s. f.* Metodă terapeutică tradițională chineză, constând în înțeparea pielii, în anumite puncte ale corpului, cu ace metalice fine, (fr. acupuncture)

Acuratețe *s. f.* Exactitate în executarea unui lucru, (it. accuratezza)

Acustic, -ă I. *adj.* Care emite, transmite sau recepționează sunete, care aparține acusticii, privitor la acustică. II. 1. *s. f.* Studiul procedurii, propagării și recepționării sunetelor. 2. Calitatea de a înlesni o (bună) audiție, (fr. acoustique)

Acvatic, -ă *adj.* 1. De apă, care trăiește în apă. 2. Format din apă. Mediu = apă ca mediu de viață, (lat. aquaticus, fr. aquatique)

Admirativ, -ă *adj.* (Adesea adverbial) Care exprimă, care arată admirație, (fr. admiratif, lat. admirator)

Admirație *s. f.* Sentiment de încântare, de stimă, de apreciere etc. față de cineva sau de ceva; admirare, (fr. admiration, lat. admiratio)

Admisibil, -ă *adj.* Acceptabil, (fr. admissible)

Admonesta *vb.* I. *tranz.* A muștra cu severitate (în calitate oficială); a dojeni aspru (pe un subaltern), (fr. admonester)

Adopta *vb.* I. *tranz.* 1. A înfia un copil. 2. A-și însuși felul de a vedea sau de a se comporta al cuiva, a accepta o părere, o metodă etc. 3. A accepta ceva în urma unui vot, (fr. adopter, lat. adoptare)

Advers, -ă *adj.* Așezat în față, opus; fig. potrivnic, ostil, dușmănos. Parte ~ă = adversar într-un proces, într-o afacere etc., (fr. adverse, lat. adversus)

Adversitate *s. f.* Împrejurare, situație potrivnică, grea; dificultate, (fr. adversité, lat. adversitas)

Aerobic, -ă *adj.* (is) Gimnastică ~ă = gimnastică de întreținere executată pe fond muzical, (fr. *aérobique*)

Aerodrom *s. n.* Teren special amenajat pentru decolarea, aterizarea și staționarea avioanelor, cuprinzând și instalațiile, asistența tehnică etc. necesare activității de zbor, (fr. *aérodrome*)

Aeromodélism *s. n.* Sport aviatic care constă în proiectarea, construirea și lansarea de aeromodele, (fr. *aéromodelisme*)

Aeronautic, -ă *s. f.* 1. Ramură a tehnicii care se ocupă cu construirea avioanelor și navigația aeriană. 2. *adj.* Care aparține aeronauticii (1), privitor la aeronautică, (fr. *aéronautique*)

Aerospațial, -ă *adj.* Referitor la navigația în spațiul aerian terestru și cosmic; aerocosmic, (fr. *aérospatial*)

Afecta *vb.* I. *tranz.* 1. A destina (o sumă de bani, o cantitate de materiale etc.) unui scop, (fr. *affecter*) 2. A mâhni, a întrista. 2. A simula o anumită stare sufletească. *intrans.*, *refl.* A se comporta altfel decât este în realitate, a-și da aere; a se sclifosi. 3. A prejudicia, a leza, (fr. *affecter*)

Afectiv, -ă *adj.* Care aparține afectivității, privitor la sentimente; emotive. Care denotă afecțiune; sentimental sensibil, (fr. *affectif*, lat. *affectivus*)

Afectivitate *s. f.* 1. Totalitatea proceselor afective. 2. Comportare emotivă; sensibilitate, (fr. *affectivité*)

Aferent, -ă *adj.* Care este în legătură cu ceva, care depinde de ceva sau decurge din ceva, (fr. *afférent*)

Afilia *vb.* I. *refl.* (D. organizației, instituției etc.) A se alătura unei organizații, instituției etc., stabilind raporturi de subordonare sau de colaborare, (fr. *affilier*)

Afinitate *s. f.* Potrivire între oameni sau între manifestările lor, datorită unor înclinații comune, (fr. *affinité*, lat. *affinitas*, -atis)

Afluent *s. m.* Apă curgătoare secundară, considerată în raport cu apa curgătoare mai mare în care se varsă, (fr. *affluent*, lat. *affluens*, -ntis)

Afluență *s. f.* Mulțime de oameni care se îndreaptă spre același punct; aflux, îmbulzeală, năvală. Abundență, (fr. *affluence*, lat. *affluentia*)

Aflux *s. n.* 1. Afluență. 2. Îngrămădire a unui lichid (a sângelui) într-un punct al corpului, (fr. *afflux*, lat. *affluxus*)

Afon, -ă *s. m. f.*, *adj.* (Persoană) care nu poate cânta corect, care nu are voce, (fr. *aphone*)

Aforism *s. n.* Maximă, (fr. *aphorisme*, lat. *aphorismus*)

Agasa *vb.* I. *tranz.* A irita, a plictisi cu insistențe; a exaspera, (fr. *agacer*)

Agonie *s. f.* Stare a organismului care precedă moartea, (ila) în ~ = muri-bund. (Fig) Neliniște puternică, (fr. *agonie*, lat. *agonia*)

Agoniza *vb.* I. *intrans.* A fi pe moarte, (fr. *agoniser*, lat. *agonisari*)

Agramat, -ă 1. *s. m. f.*, *adj.* (Persoană) care face greșeli elementare de limbă; p. ext. ignorant, incult. 2. *adj.* Care conține greșeli elementare de gramatică sau de ortografie, (lat. *agrammatus*)

Agramatism *s. n.* Necunoaștere a scrierii și a vorbirii corecte, lipsă totală de învățatură; p. ext. incultură, ignoranță, (germ. *Agrammatismus*, fr. *agrammatisme*)

Agrava *vb.* I. *refl.*, *tranz.* A (se) înrăutăți, (fr. *aggraver*, lat. *aggravare*)

Agrea *vb.* I. *tranz.* A simpatiza pe cineva. A da consimțământul, a accepta un reprezentant diplomatic, (fr. *agrée*)

Agreabil, -ă *adj.* Plăcut, distractiv. (D. oameni) Simpativ, (fr. *agréable*)

Agresiune *s. f.* Atac împotriva unei persoane sau a unui stat. ~ armată = atac înarmat neprovocat săvârșit împotriva unui stat, (fr. *agression*, lat. *aggressio*, -onis)

Agresor, -oare *s. m. f.*, *adj.* (Persoană, organizație, stat) care săvârșește o agresiune, (fr. *agresseur*, lat. *aggressor*)

Alchimie *s. f.* Chimia din evul mediu, în cadrul căreia se continuă și se amplifică practicile meșteșugărești ale antichității de obținere a unor produse ca sticlă, coloranți, metale etc., adesea cu presupuse puteri miraculoase, (fr. *alchimie*, lat. *alchemia*)

Alchimist *s. m.* Persoană care practică alchimia, (fr. *alchimist*)

Alcolemie *s. f.* Prezență temporară a alcoolului în sânge; procent de alcool prezent în sânge, (fr. *alcoolemie*)

Aleatoriu, -ie *adj.* (Jur.) Întâmplător, (fr. *aléatoire*, lat. *aleatorius*)

Alegoric, -ă *adj.* Caracteristic alegoriei, care reprezintă o alegorie; exprimat prin pilde. (is) Car ~ = vehicul amenajat cu o platformă, pe care se reprezintă o scenă simbolică și cu care se defilează în anumite zile de sărbătoare, (fr. *alégorique*, lat. *alegoricus*)

Alegorie *s. f.* 1. Procedeu artistic constând în exprimarea unei idei abstracte prin mijloace concrete. 2. Operă literară sau plastică folosind această formă de expresie (fabulă, parabolă etc.), (fr. *allégorie*, lat. *allegoria*)

Alergie, -ă *adj.* De alergie, specific alergiei, referitor la alergie. (Substantivat) Persoană care are o alergie, (fr. *allergique*)

Alergie *s. f.* (Med.) Reacție specifică a organismului la acțiunea unor microbi sau a unor substanțe străine introduse pe căi variate (digestivă, respiratorie, injectii etc.), (fr. *allergie*)

Alert, -ă *adj.* Vioi, (fr. *alerte*)

Alerta *vb.* I. *tranz.*, *refl.* (Livr.) A (se) alarma, (fr. *alerter*)

Algoritm *s. n.* Ansamblu de simboluri folosite în matematică și în logică, permițând găsirea în mod mecanic (prin calcul) a unor rezultate. P. gener. Succesiune de operații necesare în rezolvarea unei probleme oarecare, (fr. *algorithme*)

Alia *vb.* 1. *refl.* A încheia un tratat de alianță. A se înțelege cu cineva, a se coaliza în vederea unei acțiuni comune. 2. *tranz.* A topi laolaltă anumite metale sau anumite metale cu metaloizi pentru a obține un aliaj, (fr. *allier*)

Alibi *s. n.* 1. Dovadă de nevinovăție rezultată din constatarea că, la data săvârșirii infracțiunii, cel învinuit nu se afla la locul săvârșirii ei. 2. Mijloc de apărare care aduce în sprijin un alibi (1). 3. Fig. Pretext, scuză, justificare. (ie) A (nu) avea (nici) un ~ = a (nu) deține (nici) o probă, a (nu) avea (nici) o motivare, (fr. *alibi*)

Aliena *vb.* I. I. *tranz.* (Jur.) A transmite cuiva un drept sau un lucru prin vânzare, cesiune etc.; a înstrăina. 2. *refl.* (Livr.) A înnebuni. A deveni ostil societății, factorilor de civilizație; a se simți izolat în societatea modernă, (fr. *aliéner*, lat. *alienare*)

Alienabil, -ă *adj.* (Jur.; d. un drept, un lucru) Care poate fi înstrăinat, (fr. *aliénable*)

Aliniament *s. n.* 1. Linie dreaptă determinată pe un teren prin poziția mai multor puncte sau obiecte; p. ext. poziția mai multor puncte sau obiecte de-a lungul unei linii drepte. 2. Porțiune dreaptă din traseul unei căi de comunicație cuprinsă între două curbe consecutive, (fr. *alignement*)

Alizeu *s. n.* Vânt regulat care suflă în tot timpul anului în regiunile tropicale, cu direcție opusă, de la NE spre SV (în emisfera nordică) și de la SE spre NV (în emisfera sudică), (fr. alizé)

Aloca *vb. I. tranz.* A prevedea într-un buget pentru un anumit scop o sumă de bani, materiale etc., (fr. allouer)

Alocație *s. f.* (Concr.) Sumă acordată de stat sau de o instituție pentru un anumit scop. Indemnizație acordată de stat unei persoane, (fr. allocation)

Alter ego *s. m.* Al doilea eu; persoană identică alteia, încât i se poate substitui. Om de încredere, prieten nedespărțit, (lat. alter ego)

Alteră *vb. I. 1. refl., tranz.* A (se) strica. 2. *tranz.* A denatura, a falsifica, (fr. alterer, lat. alterare)

Altercație *s. f.* (Livr.) Schimb violent de cuvinte între două sau mai multe persoane, (fr. altercation, lat. altercatio, -onis)

Alterna *vb. I. intranz., tranz.* A reveni sau a face să revină succesiv, a lua pe rând unul locul altuia, a se succeda sau a face să se succedă la intervale aproximativ egale, (fr. alterner, lat. alternare)

Alternanță *s. f.* Revenire succesivă, (fr. alternance)

Alternativ, -ă *adj.* (Adesea adverbial) Care alternează. (îs) Curent (electric) ~ = curent electric care își schimbă sensul și intensitatea la perioade regulate, (fr. alternatif)

Alternativă *s. f.* Posibilitate de a alege între două soluții, între două situații etc. care se exclud, (fr. alternative)

Altruism *s. m.* Atitudine morală sau dispoziție sufletească a celui care acționează dezinteresat în favoarea altora, (fr. altruisme)

Altruist, -ă *s. m. f., adj.* (Persoană) care este călăuzită de altruism, (fr. altruiste)

Alură *s. f.* 1. Fel de a se mișca; mers, umblet; înfățișare. 2. Mod de deplasare a unui animal. 3. Ritm în care se desfășoară o acțiune individuală sau colectivă în întrecerile sportive. 4. Mod în care se desfășoară un eveniment, o întâmplare, (fr. allure)

Aluviune *s. f.* Material format din bolovani, măr, nisip și pietriș, adus de apele curgătoare și depus pe fundul albiei, pe luncă sau la vărsare, (fr. alluvion, lat. alluvio, -onis)

Aluzie *s. f.* Cuvânt, expresie, frază prin care se face o referire la o persoană, la o situație, la o idee, fără a o exprima direct, (fr. allusion, lat. allusio, -onis)

Alveolă *s. f.* 1. Fiecare dintre cavitățile sferice de dimensiuni mici, situate în oasele maxilarelor, în care sunt înfiți dinții. 2. Fiecare dintre cavitățile sferice de dimensiuni microscopice situate la extremitățile unei bronhiole. 3. Celulă a fagurelui, (fr. alveole)

Amabil, -ă *adj.* Prietenos, binevoitor; politicos, (fr. aimable, lat. amabilis)

Amabilitate *s. f.* 1. Însușirea de a fi amabil; atitudine amabilă; politețe; gentilețe. 2. Faptă, vorbă amabilă; compliment, (fr. amabilité, lat. amabilitas, atis)

Amalgam *s. n.* 1. Aliaj de mercur cu alt metal. 2. Fig. Amestec de elemente disparate; talmeș-balmeș, (fr. amalgame, lat. amalgama)

Amator, -oare *s. m. f., adj.* 1. (Persoană) căreia îi place ceva, care are predilecție sau pasiune pentru ceva; (persoană) care este dispusă să cumpere ceva. 2. (Persoană) care are preocupări pentru o meserie, o artă, o disciplină, fără a o exercita însă ca profesionist; diletant, (fr. amateur, lat. amator)

Amatorism *s. n.* Diletantism. (amator + -ism, cf. fr. amateurisme)

Ambianță *s. f.* Climat, (fr. ambiance)

Ambiguitate *s. f.* (Livr.) 1. Lipsă de precizie, de claritate. 2. (Concr.) Expresie, afirmație lipsită de precizie, echivocă, (fr. ambiguïté, lat. ambiguitas, -atis)

Ambiguu, -uă *adj.* (Livr.; d. cuvinte, enunțuri etc.) Echivoc, neclar, (lat. ambiguus)

Ambuscadă *s. f.* 1. Acțiune de luptă în care inamicul este atacat prin surprindere. 2. Loc amenajat și ocupat de o subunitate militară, în scopul executării unui atac prin surprindere asupra dușmanului, (fr. embuscade)

Ambuteiaj *s. n.* Blocare într-un port sau într-un bazin a unor nave din cauza îngrămădirii lor într-un spațiu mic, a aglomerării, a dificultăților de manevrare provocate de aglomerare etc. Blocare a circulației rutiere, din cauza îngrămădirii (în dezordine a) unor vehicule, (fr. embouteillage)

Ameliora *vb. I. 1. tranz., refl.* A (se) îmbunătăți, a (se) îndrepta, a (se) perfecționa. 2. *tranz.* A supune ameliorării o rasă de animale sau o plantă, (fr. ameliorer)

Amendament *s. n.* Îmbunătățire, modificare adusă unui proiect de act normativ sau de tratat, (fr. amendement)

Amfitrion, -oană *s. m., f.* (Livr.) Gazdă, (fr. amphitryon)

Amiabil, -ă *adj.* Înțelegător, prietenos; binevoitor. (Adverbial) Prietenește. (Jur.; d. litigiilor, conflicte etc.) Rezolvat prin negociere, pe cale diplomatică, (fr. amiable)

Amnezie *s. f.* Pierdere totală sau parțială a memoriei, (fr. amnésie)

Amnistie *s. f.* Act al puterii de stat prin care se înlătură răspunderea penală pentru o infracțiune săvârșită, (fr. amnistie)

Amoral, -ă *adj.* Care nu are noțiunea moralității, indiferent față de morală, (fr. amoral)

Amorf, -ă *adj.* 1. (D. substanțe) Care nu prezintă o structură cristalină, regulată; p. ext. fără formă precisă. 2. Fig. Care nu este organizat, structurat etc., (fr. amorphe)

Amplora *s. f.* Însușirea de a fi amplu, (fr. ampleur)

Amplu, -ă *adj.* Mare, larg, dezvoltat (din punct de vedere cantitativ, intensiv etc.), (fr. ample, lat. amplus)

Amprentă *s. f.* Imagine a unui obiect întipărită prin presare pe o suprafață (plastică). (îs) ~e digitale = urme lăsate de degete pe o suprafață și care servesc la identificarea autorului unei infracțiuni. (îs) ~ vocală = ansamblu al particularităților vocale specifice unui individ. Fig. Urmă lăsată de o idee, de o stare psihică etc., (fr. empreinte)

Amputa *vb. I. tranz.* A tăia pe cale chirurgicală (sau a pierde accidental) un membru al corpului sau un segment de membru, (fr. amputer, lat. amputare)

Amuletă *s. f.* Talisman, (fr. amulette)

Anacronic, -ă *adj.* Care conține un anacronism, (fr. anachronique)

Anacronism *s. n.* Nepotrivire sau confuzie între fapte, evenimente etc. și epoca în care sunt plasate; introducere în prezentarea unei epoci a unor trăsături din altă epocă. Fapt, obicei sau opinie perimată, (fr. anachronisme)

Anagramă *s. f.* Schimbarea ordinii literelor unui cuvânt sau a unei fraze pentru a obține un alt cuvânt sau o altă

- frază. Cuvânt obținut prin anagramă. Joc distractiv care folosește acest procedeu, (fr. anagramme)
- Analgezie**, -ă *s. n., adj.* (Medicament) care calmează sau înlătură temporar durerea, (fr. analgésique)
- Analitic**, -ă *adj.* Care se bazează pe analiză, care procedează prin analiză. (îs) Spirit ~ = capacitate mintală de a disocia părțile componente ale unui întreg; persoană care are această capacitate, (fr. analytique, lat. analyticus)
- Analog**, -oagă *adj.* Asemănător; corespondent, (fr. analogue, lat. analogus)
- Analogic**, -ă *adj.* Întemeiat pe analogie, produs prin analogie, (fr. analogique, lat. analogicus)
- Analogie** *s. f.* Asemănare (parțială) între două sau mai multe noțiuni, situații, fenomene etc., (fr. analogie, lat. analogia)
- Anarhic**, -ă *adj.* Care se referă la anarhie, care este propriu anarhiei, care duce la anarhie; care dovedește indisciplină. Dezorganizat, haotic, (fr. anarchique)
- Anarhie** *s. f.* 1. Dezorganizare, dezordine, haos într-o țară, într-o instituție etc. 2. Atitudine de nesupunere, de indisciplină a individului față de o colectivitate organizată, (fr. anarchie)
- Anarhism** *s. n.* 1. Stare de anarhie. 2. Curent politic și social care neagă în genere orice putere de stat. Atitudine a anarhistului, (fr. anarchisme, rus. anarchism, germ. Anarchismus)
- Anarhist**, -ă *s. m. și f.* Partizan al anarhismului. Caracteristic anarhismului, (fr. anarchiste, rus. anarchist, germ. Anarchist)
- Encadrament** *s. n.* Chenar decorativ în relief care înconjură o ușă, o fereastră etc., (fr. encadrement)

- Ancestral**, -ă *adj.* Strămoșesc, (fr. ancestral)
- Anchiloza** *vb. I. tranz., refl.* A produce sau a căpăta o anchiloză. *refl.* Fig. A deveni sclav al rutinei, căpătând deprinderi de lucru mecanice, (fr. ankyloser)
- Ancora** *vb. I. tranz.* 1. A fixa o navă sau un corp plutitor de fundul apei cu ajutorul unei ancore; p. ext. a se opri, a ajunge (definitiv) undeva. *tranz., refl.* Fig. A (se) fixa. 2. A lega un sistem tehnic de un alt sistem tehnic sau de pământ (pentru a împiedica deplasarea sau răsturnarea lui), (it. ancorare)
- Androgin**, -ă *I. adj., s. m.* (Bot.) (Floare) care are atât androceu, cât și gineceu. 2. *s. m., adj.* (Zool.) Hermafrodit. 3. *s. m. f.* Ființă fabuloasă din mitologia greacă, jumătate femeie, jumătate bărbat, (fr. androgyne)
- Anemie** *s. f.* Boală determinată de scăderea cantitativă sau calitativă a globulelor roșii și a hemoglobinei din sânge, (fr. anémie)
- Anemonă** *s. f.* 1. (La pl.) Gen de plante erbacee cu flori mari de diferite culori, care înfloresc de obicei primăvara (Anemone); (la sg.) plantă din genul anemone (1). 2. (Zool.) ~ de-mare = actinie, (fr. anémone, lat. anemona)
- Anestezie** *s. f.* Procedeu medical (realizat prin agenți fizici sau chimici) de diminuare sau de suprimare a sensibilității la dureri, (fr. anesthésie)
- Angelic**, -ă *adj.* Îngeresc, (fr. angelique, lat. angelicus)
- Anglicism** *s. n.* Expresie specifică limbii engleze; cuvânt de origine engleză împrumutat de o altă limbă și neadaptat acesteia, (fr. anglicisme)
- Angoașă** *s. f.* (Livr.) Neliniște, tulburare patologică, (fr. angoise)

- Angrena** *vb. I. 1. refl.* (D. dinții unei roți) A intra între dinții altei roți (spre a transmite o mișcare de rotație). 2. *tranz., refl.* Fig. A antrena sau a fi antrenat într-o acțiune, (fr. engrener)
- Anima** *vb. I. tranz., refl.* A (se) face mai activ sau mai expresiv, a da sau a căpăta mai multă viață; a (se) însufleți, (fr. animer)
- Anomalie** *s. f.* Ceea ce se abate de la normal, de la regula obișnuită; p. ext. ceea ce constituie un defect, (fr. anomalie)
- Anonim**, -ă *1. s. m. f., adj.* 1. (Persoană) cu nume necunoscut, (persoană) care-și tăinuiește numele. 2. *adj.* (D. un text, o operă) Al cărui autor nu este cunoscut. 3. *s. f.* Scrisoare nesemnată. 4. *adj.* Fig. Care rămâne necunoscut; fără personalitate. Societate ~ă pe acțiuni = întreprindere industrială, comercială sau financiară, formată prin asocierea capitalului mai multor acționari, (fr. anonyme, lat. anonymus)
- Anormal**, -ă *adj.* Care se abate de la normal; contrar regulilor, normelor obișnuite. (D. ființe) Cu infirmități fizice sau psihice, (fr. anormal, lat. anormalis)
- Antisemitism** *s. n.* Atitudine (politică, socială etc.) ostilă față de evrei, (fr. antisémitisme)
- Antagonic**, -ă *adj.* Aflat în opoziție, (fr. antagonique)
- Antagonism** *s. n.* Formă a contradicției dintre grupuri și clase cu interese fundamentale opuse; contradicție de neîmpăcat, (fr. antagonisme, rus. antagonizm)
- Antantă** *s. f.* Alianță politică și militară între state, (fr. entante)
- Antebelic**, -ă *adj.* Dinaintea unui război, (lat. bellicus)
- Antecedent** *1. s. n.* Fapt, întâmplare anterioară unei anumite date sau stări
- (La pl.) Simptome (personale sau ereditare) care preced o boală și care trebuie să fie cunoscute de medic în vederea stabilirii diagnosticului și a tratamentului. 2. *adj.* Care se află înainte, care s-a întâmplat înainte, (fr. antécédent, lat. antecessus, -ntis)
- Antecesor** *s. m.* Predecesor, (it. antecessore, lat. antecessor, -oris)
- Anticlon** *s. n.* Centru de presiune atmosferică mai înaltă decât în regiunile învecinate, (fr. anticyclone)
- Anticipa** *vb. I. intranz., tranz.* A face sau a spune ceva înainte de o anumită dată (fixată) sau înaintea timpului convenit, (fr. anticiper, lat. anticipare)
- Anticipație** *s. f.* Anticipare. (Is) Literatură de ~- literatură SF. (Ilav) Cu ~ = înainte de termenul convenit, (fr. anticipation, lat. anticipatio, -onis)
- Antidot** *s. n.* Substanță care neutralizează acțiunea unei otrăvi, a unui virus etc. din organism. Fig. Remediul, leac, (fr. antidote)
- Antinomie** *s. f.* Contradicție între două legi, două principii, două aspecte etc., care se exclud reciproc și care totuși pot fi demonstrate, fiecare în parte la fel de concludent, (fr. antinomie, lat. antinomia)
- Antiteză** *s. f.* Opoziție dialectică între două fenomene, idei, judecăți etc. Figură de stil bazată pe opoziția dintre două idei, fenomene, situații, personaje, expresii etc., care se pun reciproc în relief, (fr. antithese)
- Antropolog** *s. m.* Specialist în antropologie, (fr. anthropologue)
- Antropologie** *s. f.* Știință care se ocupă cu studiul originii, al evoluției și al variabilității biologice a omului, în corelație cu condițiile naturale și social-culturale, (fr. anthropologie)
- Antropomorf**, -ă *I. adj.* Antropoid. (Substantivat, *n. pl.*) Grup de maimuțe